

MODERNISERINGSSTYRELSEN

Statens BI – ISOLA Vejledning

Datagrundlag til overenskomst- forhandlinger

November 2020

Indhold

1. Indledning	3
1.1 Statens BI	3
1.2 Statistik vs. kildedata	3
2. Lønbegreber og lønartskategorisering	4
2.1 Definition af lønartskategorier	4
2.2 Indberetning af løndata	5
2.3 Faste og variable løndelev	6
3. OK-analyse og OK-forhandling	7
4. Datagrundlag og population	8
4.1 Hvem er (ikke) med?	8
5. Feltbeskrivelser for datamodellen	9
5.1 Primære filtre	9
5.2 Værdifelter og dimensioner for lønposterier	9
5.3 Stamoplysninger om løn og ansættelse	10
6. Excel-skabeloner	11
6.1 Gemme og genbruge udtræk	12
7. Hjælp og support	13

1. Indledning

Denne vejledning beskriver de talgrundlag, som anvendes til de løbende lønanalyser af overenskomster og aftaler, samt til de statslige overenskomstforhandlinger (OK).

Hvis du har brug for vejledning til anvendelse af talgrundlagene til generelle analyser af løn, personalefordeling, demografi med videre, skal du bruge en anden vejledning, Datagrundlag til Løn- og personalestatistik.

1.1 Statens BI

Statens BI er Moderniseringsstyrelsens fællesstatslige business intelligence-løsning, som understøtter enkel og værdiskabende styring samt grundlag for bedre analyser og udnyttelse af data i staten og selvejesektoren. I regi af Statens BI er der siden medio 2016 arbejdet med etablering af en ny og mere sammenhængende løsning til BI og analyser i en række projekter og initiativer.

Således er de tidligere statslige statistiksystemer ISOLA (version 3) og Finansministeriets Forhandlingsdatabase (FHDB) erstattet af en ny samlet løsning under navnet Statens BI – ISOLA (i det følgende blot benævnt ISOLA). Dette system danner grundlag for flere forskellige løsninger med forskellige perspektiver på dataanvendelse og afgrænsning. I nærværende vejledning fokuseres således primært på anvendelse af ISOLA til understøttelse af de statslige overenskomstforhandlinger (OK) og det løbende arbejde med analyser og opfølgninger i forbindelse hermed.

1.2 Statistik vs. kildedata

Som led i forståelsen af talgrundlagene og metoderne i ISOLAs lønstatistikker er det vigtigt at slå fast, hvad fokus og formål er. Tallene i ISOLA er tilpasset for bedst muligt at kunne bruges til robuste analyser på tværs af statslige områder, personalgrupper og tid.

ISOLAs fokus ligger i sammenlignelighed på tværs af institutioner i staten, på tværs af personalegrupper og på tværs af perioder. Du vil derfor kunne opleve, at ISOLAs statistikgrundlag i visse tilfælde afviger i forhold til kildesystemerne (lønanvisningssystemer, tidsregistreringssystemer med videre), både med hensyn til specifikke registreringer og med hensyn til metoder eller kategorisering. Dette er således ikke en nødvendigvis udtryk for fejl, hverken i kildesystemet eller

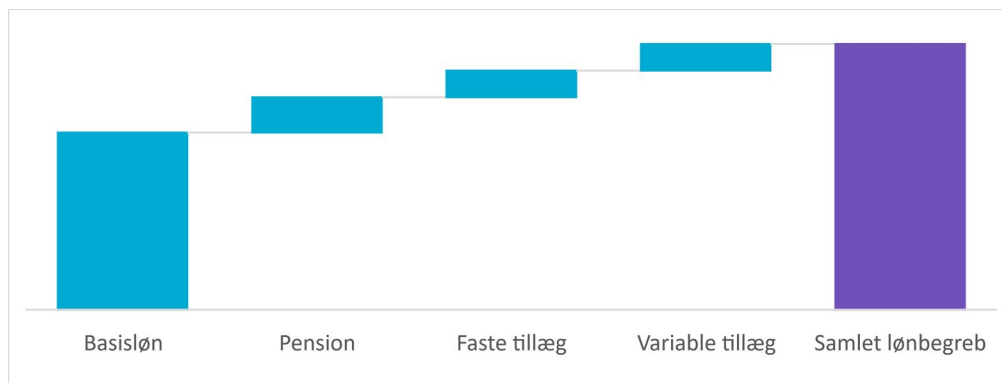
ISOLA, men et udtryk for, at tallene er behandlet for at opnå de bedst mulige forudsætninger for meningsfulde analyser og tværgående sammenligning.

Visse afvigelser kan dog skyldes fejl, enten i de indberettede registreringer, de centrale stamdataregistre og nummerstrukturer, eller i ISOLAs behandling af data.

Hvis der for et virksomhedsområde eller en personalegruppe registreres større uoprettelige fejl i oplysningerne, når vi indsamler data til den kvartalsvise statistik, kan vi i særlige tilfælde blive nødt til helt at udelukke disse grupper fra statistikken, for at de ikke skal påvirke de samlede tal. Hvis dette er tilfældet i forbindelse med det aftalte talgrundlag for overenskomstforhandlingerne, vil de relevante parter blive informeret herom.

2. Lønbegreber og lønartskategorisering

ISOLAs lønstatistikker til overenskomstanalyse og –forhandling anvender et samlende lønbegreb, der hedder *Lønartsafgrænsning til statslige overenskomstforhandlinger*. Det er et lønbegreb, der indeholder alle udbetalte lønde, tillæg og pensionsbidrag.

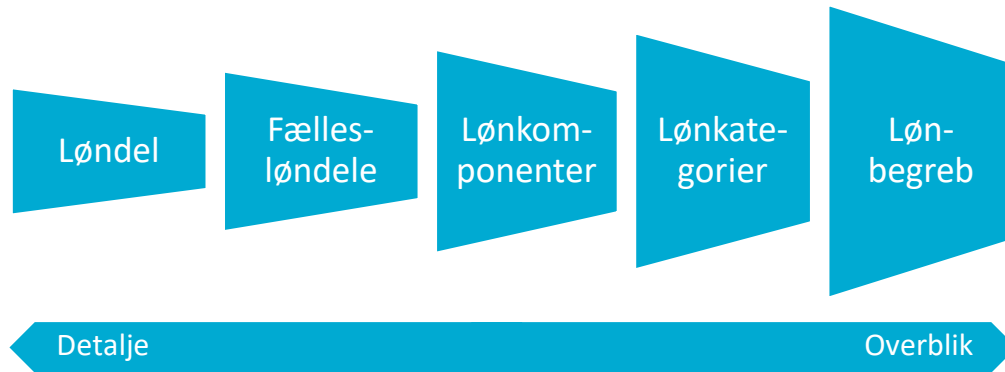

Ofte vil det dog være interessant at opdele lønnen i underliggende kategorier til nærmere analyse af lønsammensætningen. I ISOLA er det således muligt at vælge flere niveauer af detaljegrad, helt ned til de enkelte lønarter, som de er defineret hos det enkelte lønanvisningssystem.

2.1 Definition af lønartskategorier

Løn anvises til den enkelte ansatte på løndelskoder, der specificerer lønposterens art, formål og eventuelt bagvedliggende beregningslogik. På tværs af de statslige lønanvisningssystemer er der mere end 2.000 forskellige løndelskoder, og det er derfor ikke praktisk at basere beskrivende og sammenlignende statistik

på det detaljeringsniveau. Derfor samler vi i ISOLA disse mange løndelskoder til nogle mere håndterbare kategoriseringer på forskellige niveauer.

- **Lønde** - De lønanvisningssystemspecifikke løndelskoder, som fremgår af lønsedlen og lønanvisningssystemet¹.
- **Fælleslønde** - Moderniseringsstyrelsens samling af løndelskoder på ca. 200 fællesløndelskoder, der kan anvendes på tværs af hele staten.
- **Lønkomponenter** - Yderligere samling af fælleslønkoder i 40-50 entydige grupperinger af lønde.
- **Lønkategorier** - Til forskellige statistiske formål ønskes forskellige aggregeringer af lønnen, der netop understøtter det specifikke formål uden at de bliver for detaljerede.
- **Lønbegreber** - Overordnet samlende lønbegreb, der danner grundstenen for de samlede lønsummer.

2.2 Indberetning af løndata

Løndata indberettes som en række enkeltposteringer pr. ansættelsesforhold eller lønregister. Som udgangspunkt indberettes alle bruttolønde på standardkonto 18.x, som fører til egentlig lønudbetaling med både (procentreguleret) kronebeløb og eventuelt tilknyttet arbejdstid (bevillingstimer). Bemærk dog at vi ikke medregner f.eks. refusioner og hensættelser, så løntallene vil afvige fra de overordnede regnskabsmæssige lønomkostninger.

Disse lønde markeres med en løndelskode, der kan aggregeres til samlende lønkategorier, som beskrevet ovenfor.

For tjenestemænd og tjenestemandslignende stillinger foretages en standardberegning af deres pensionsbidrag som 15 pct. af deres pensionsgivende lønde (dog højere procentsats for visse chefgrupper). Historisk set blev denne metode indført, da den reelle tjenestemandspension ikke var beregnet og tilgængelig i

¹ Da løndelskoder er forskellige på tværs af de statslige lønanvisningssystemer, kan det være praktisk at anvende dimensionen *Lønanvisningssystem* for at adskille hvilke løndelskoder, der hører til de enkelte systemer.

lønanvisningssystemerne. For alligevel at kunne foretage meningsfulde lønsammenligninger på tværs af personalegrupper, indførte man denne særlige pensionsberegning i statistikkerne. Metoden er fortsat videreført, for at sikre kontinuitet i statistikkerne.

Bemærk at i det aftalte datagrundlag for overenskomstforhandlingerne (OK-grundlaget) medtages **ikke** tjenestemandspensioner.

2.3 Faste og variable lønde

Til statistiske formål og til sammenligning over tid er der en udfordring med håndtering af lønde, der ikke udbetales stabilt hver måned. Sådanne lønde, der ikke er fast løbende månedlige udbetalinger, kalder vi under ét for variable lønde. Disse omfatter lønde som f.eks.:

- Timeløn
- Engangsvederlag
- Engangsudbetalte genetillæg
- Fratrædelsesgodtgørelse
- Udbetalt over-/merarbejde
- Lønfradrag

Dette står i kontrast til de lønde, der udbetales hver måned enten fast løbende eller midlertidigt (det vil sige fast løbende, men med udløbsdato). Disse lønde kalder vi under ét for faste lønde, og de dækker over lønde som f.eks.:

- Basisløn/løntavleløn
- Pensionsbidrag, herunder også ATP-bidrag
- Fast løbende tillæg som f.eks. et kvalifikationstillæg eller AC-rådighedstillæg
- Midlertidige tillæg som f.eks. åremålstillæg

Formålet med ISOLAs talgrundlag er ikke at rapportere på de faktiske udbetalinger eller det regnskabsmæssige lønsumsforbrug år-til-dato. I stedet tilstræbes et lønbegreb, der giver en lønsum og en gennemsnitsløn, som bedst muligt repræsenterer et øjebliksbillede af det aktuelle lønniveau, uagtet irregulære eller sæsonafhængige udsving.

De faste lønde er i sagens natur stabile, og vi tager derfor udgangspunkt i én måned i kvartalet (den midterste) og opregner den til årsniveau ved at gange månedslønnen med 12. De omtalte udsving vil være forårsaget af variable lønde,

og for at undgå disse udsving, er vi nødt til at udligne dem over en længere periode end blot den enkelte måned.

De variable løndele er opsamles som summen af alle variable løndele, der er udbetalt til den ansatte, gennem de forudgående 4 kvartaler (et rullende år). Dette giver et mere repræsentativt niveau for den enkelte medarbejders variable løndele, end hvis vi kun tog udgangspunkt i en vilkårlig måneds udbetaling. Metoden udligner "sæsonvariationer" som f.eks. de årlige lønforhandlinger eller faste årlige tidspunkter for udbetaling af ikke afholdte feriedage.

Løndelens beløb er altid i niveau for den centrale procentregulering, der var gældende på statistiktidspunktet. Det vil f.eks. sige, at faste løndele i statistikken for maj måned er udmøntet i forhold til reguleringsprocenten, der trådte i kraft pr. 1. april, lige som de variable løndele, der er opsamlet for de forudgående 4 kvartaler, er opregnet til samme aktuelle reguleringsprocent.

Bemærk dog, at det aftalte talgrundlag til overenskomstforhandlinger kan være yderligere opregnet til et andet aftalt niveau, da OK-forhandlingsgrundlagene ofte baseres på 2. kvartals statistik året før forhandlingerne.

3. OK-analyse og OK-forhandling

ISOLAs datagrundlag til overenskomstforhandling indeholder i virkeligheden to forskellige datagrundlag. Det ene grundlag – *OK-analyse* – er de kvartalsvist opdaterede lønstatistikdata, som anvendes i det løbende arbejde med analyse på anvendelse af aftaler og overenskomster. Tallene er altid udtryk for øjeblikksbilleder af løndannelsen og personalefordelingen, og lønniveauet er i det på statistikperioden gældende centrale procentreguleringsniveau.

Det andet grundlag – *OK-forhandling* – er det særlige beregningsgrundlag, som anvendes til de egentlige overenskomstforhandlinger. Disse grundlag dannes året før overenskomstforhandlingerne, baseret på 2. kvartals statistik. Grundlaget afviger fra OK-analyse ved blandt andet at udelukke tjenestemandspensioner, og der opsættes en særlig dimension til fordeling af tjenestemænd på deres tilhørende faglige organisationer. Lønniveauet vil også ofte afvige fra statistikperiodens gældende procentregulering, såfremt der mellem 2. kvartals statistik og forhandlingernes opstart i begyndelse af det næste år har fundet en yderligere procentregulering sted. Datagrundlaget til *OK-forhandling* tilpasses løbende i samarbejde mellem forhandlingsparterne og Økonomistyrelsen, indtil der foreligger en endelig godkendelse fra alle parter.

Til grundlaget for OK-forhandling hører en række værdifelter og dimensioner, som er eksklusive for det grundlag. Det drejer sig blandt andet om *OK – Beløb*, *OK – Årsværk*, *OK – Periode* og *OK - TJM Forhandlingsberettiget organisation*.

4. Datagrundlag og population

ISOLAs løndatagrundlag er baseret på særlige dataleverancer fra de større lønansivningssystemer:

- 004 Moderniseringsstyrelsen (SLS)
- 020 DSB
- 030 Forsvaret
- 521 Folkekirken
- 531 Silkeborg Data

Silkeborg Data anviser løn for en række af de undervisningsinstitutioner, der overgik fra kommuner og amter til staten i forbindelse med strukturreformen i 2007.

Herudover sker der særskilt indrapportering af årlige statistikoplysninger fra privatskoler, friskoler, efterskoler m.v.

ISOLA dækker i udgangspunktet alle ansatte på statslige overenskomster og aftaler, også kaldet det statslige forhandlingsområde. ISOLA har således tal for:

- Statslige institutioner (ministerier, styrelser m.v.)
- Selvejinstitutioner, f.eks. universiteterne, erhvervsskoler med videre.
- Selvstændige offentlige virksomheder (SOV), f.eks. DSB og Naviair.
- Visse tilskudsområder og fondsfinansierede områder.

Generelt set medtages ansatte under statslige overenskomster i institutioner eller virksomheder, hvor staten dækker mere end 50 pct. af lønudgiften. Denne brede dækning giver et godt grundlag dels for at kunne beregne statistikker, der gælder alle statsansatte, og dels for at kunne sammenligne og benchmarke på tværs af brancher.

4.1 Hvem er (ikke) med?

Så vidt muligt medtages alle med et egentligt ansættelsesforhold, men visse ansatte med særlige eller irregulære ansættelsesprofiler medtages dog ikke, enten fordi de som personalegruppe ikke vil bidrage konstruktivt til en tværgående statistik, fordi deres ansættelsesforhold eller tilknytning til arbejdspladsen er meget løst, eller fordi vi ikke har adgang til deres lønoplysninger på det fornødne niveau.

De grupper, som ikke medtages i talgrundlaget til de statslige overenskomstforhandlinger, er følgende:

- Værnepligtige
- Ministre og medlemmer af EU-parlamentet
- Personer på efterløn, pension eller rådighedsløn
- Konstitutionsstillinger
- FL §§ 1-2 (Kongehuset)
- FL §§ 35-99 (fællesparagraffer)
- FL § 3 Folketinget, Rigsrevisionen og Ombudsmanden

5. Feltbeskrivelser for datamodellen

Det primære værktøj i arbejdet med løn- og personaletal til overenskomstanalyse og –forhandlinger er pivot-tabeller i Excel med adgang til ISOLA-databasen. Herunder beskrives kun kort de væsentligste værdifelter (measures) og stamoplysninger (dimensioner). Vi henviser til vejledningen *Feltbeskrivelser til løn- og personaletal* for mere information.

5.1 Primære filtre

ISOLAs datamodel er et generelt datagrundlag til mange forskellige formål. For at tilpasse beregningerne til det aktuelle formål, skal der altid anvendes en række filtre til afgrænsning af både population, lønarter og perioder.

- **Forhandlingsområde** – Her vælges *Det statslige forhandlingsområde (FH 1X)*, med mindre du har helt særlige behov for analyse på f.eks. ansatte i Grønland, honorarer for undervisning/censurering m.v.
- **Lønbegreb** – Til grundlæggende afgrænsning af lønarter. Se nedenfor.
- **Periode** – Til angivelse af hvilket øjebliksbillede af løndannelsen og personaletal sammensætningen, du ønsker at analysere. I forbindelse med udtræk til overenskomstforhandlingerne anvendes de særlige forhandlingsperspektiver eller –skabeloner, og dér kan du kun vælge de talgrundlag (*OK – Periode*), der er aftalt til de statslige overenskomstforhandlinger.

5.2 Værdifelter og dimensioner for lønposter

Værdifelter er oplysninger, der kan beregnes på (f.eks. summer eller gennemsnit), hvor *dimensioner* bruges til filtrering, afgrænsning og tabelfordeling.

Løn og arbejdstid er direkte knyttet til de enkelte lønposter, og alle beregninger i ISOLAs løndata tager udgangspunkt i de værdifelter, der er knyttet til lønposterne:

- **Beløb** – Den helt grundlæggende værdi for lønudbetalinger, angivet i årsniveau.

- **Bevillingstimer** – Angiver hvor mange arbejdstimer, der er knyttet til lønposteringen (oftest basisløn eller timeløn), opregnet til årsniveau.
- **Årsværk** – En ansættelsesbrøk, der er beregnet som bevillingstimerne i forhold til en fuldtidsnormering på 1.924 timer/år. Denne størrelse kaldes også i andre systemer for fuldtidsækvivalent.
- **Gennemsnitsløn** – En beregnet kolonne, der angiver den rå gennemsnitsløn som beløbssummen divideret med årsværkssummen.
- **Ansættelser** – En praktisk tæller, der angiver hvor mange ansættelsesforhold, der har modtaget lønposterings af den specifikke art.

Bemærk at i forbindelse med udtræk til overenskomstforhandlingerne anvendes de særlige forhandlingsperspektiver eller –skabeloner, hvor værdifelterne er navngivet *OK – Beløb*, *OK – Årsværk* og så videre.

Til kvalificering og kategorisering af lønposterings hører også en række dimensioner til filtrering og fordeling:

- **Lønbegreb** – Den helt overordnede afgrænsning af lønarter til analysens formål. I arbejdet med analyse og forhandling af overenskomster og aftaler bør altid vælges lønbegrebet *Lønarter til statslige OK-forhandlinger*.
- **Lønarter** – Herunder kan vælges flere detaljeniveauer for udspecificering af lønposterings. Vælg hierarkiet *Forhandlingsstatistik* som række- eller kolonnefordeling for let at kunne samle og udfolde lønarterne til det ønskede niveau.

5.3 Stamoplysninger om løn og ansættelse

Sammen med lønoplysningerne modtager vi også fra lønanvisningssystemerne en række stamoplysninger for hver enkelt ansættelse, som giver muligheden for at filtrere, gruppere og pivotere de beregnede løn- og årsværkssummer. Stamoplysninger beskriver blandt andet:

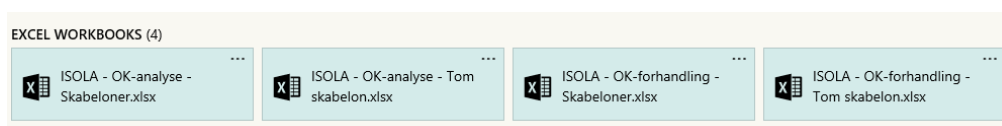
- *Virksomhed og ansættelsessted* - Ministerområde, finanslovshovedkonto, delregnskab, ansættelsestedets kommunekode med mere
- *Overenskomst- og stillingsmæssig kategorisering* - Personalekategori, klasse/lønramme, stillingsbetegnelse, hovedgruppe, forhandlingsfællesskab med mere
- *Ansættelsesvilkår* - Fastlønnen/ikke-fastlønnen (lønform), lønsystem, bevillingslønramme, normeret ansættelsesbrøk/kvote med mere
- *Demografi* - Køn og alder

Vi henviser til vejledningen *Feltbeskrivelser til løn- og personalekuben* for mere information om de enkelte felter. Personoplysninger (navn, personnummer m.v.) er ikke tilgængelige i Statens BI – ISOLA uden helt særligt tjenesteligt hjemmel.

6. Excel-skabeloner

Den letteste måde at komme hurtigt i gang med ISOLA-analyser i Excel er at bruge de skabeloner, du kan finde på Statens BI – ISOLAs rapportserver, ldv.statens-it.dk. Dem finder du i ISOLA-folderen under folderen *Overenskomst og Forhandling*.

Her finder du en række skabeloner, der er designet til at hjælpe dig hurtigt i gang med arbejdet med overenskomster, aftaler og forhandlinger.

Nogle af skabelonerne (*OK-analyse*) er designet til det generelle og løbende analysearbejde med opfølgning på anvendelse af aftaler og overenskomster i staten. Disse skabeloner er opsat til at trække på de fulde, kvartalsvise datagrundlag.

De andre skabeloner (*OK-forhandling*) er specifikt forberedt på og afgrænset til de særligt aftalte forhandlingsgrundlag op til de statslige overenskomstforhandlinger. Datagrundlaget her afviger fra de ordinære grundlag ved kun at indeholde tal for specifikt aftalte kvartaler, at tjenestemandspension er udeladt, samt at lønninger kan være opregnet til en anden procentregulering, end den på statistiktidspunktet gældende.

	A	B	C	D	E	F
1	Forhandlingsområde	Det statslige forhandlingsområde (FH 1X)				
2	Lønbegreb	Lønarter til statslige OK-forhandlinger				
3	Periode	2019, 4. kv.				
4	Centralorganisation	All				
5	Tjenestemandsansættelse	Ikke tjenestemand				
6	Lønssystemtype	Ny Løn				
7						
8	Beløb	Kolonnenavne				
9	Række navne	Grundløn	Pension	Faste tillæg	Variable tillæg	Hovedtotal
10	21 - Kiropraktorer	4.352.379 kr.	1.005.119 kr.	1.309.748 kr.	146.477 kr.	6.813.713
11	22 - Civilekonomer	316.006.382 kr.	64.926.435 kr.	63.914.391 kr.	16.601.928 kr.	461.449.116
12	23 - Hjelpepræster	146.997.772 kr.	30.794.587 kr.	31.649.346 kr.	9.061.179 kr.	218.502.884
13	24 - Medicinske laboranter	1.452.754 kr.	1.200.000 kr.	1.207.750 kr.	101.000 kr.	4.861.504

For hvert af de to datagrundlag er der dels en skabelon med forudfyldte tabeller til inspiration eller et hurtigt afsæt til egne analyser og tabeller, og dels en ”tom” skabelon, der kun indeholder en dataforbindelse til ISOLA-data og de mest nødvendige filtre.

Vi anbefaler, at du altid tager udgangspunkt i en af skabelonerne, når du skal lave en ny analyse. Skabelonen vil indeholde de vigtigste filtre, som er relevante for den pågældende analysetype og grundlag, og disse er kort beskrevet nedenfor. Skabelonen vil også afgrænse hvilke dimensioner og værdifelter, du kan vælge i din pivot-tabel, således at kun valg, der er relevante, vises.

6.1 Gemme og genbruge udtræk

Når du har lavet en analyse, som du ønsker at genbruge eller arbejde videre med på et senere tidspunkt, så kan du blot gemme regnearket lokalt. Regnearket husker din dataforbindelse, så du kan fortsætte, hvor du slap. Du kan dog ikke uploade skabeloner og udtræk til rapportserveren.

Vær dog opmærksom, hvis du videresender et Excel-udtræk fra ISOLA. Modtageren har måske ikke adgang til ISOLA-data, og kun de data, der var i regnearket forvejen kan således læses. Og pas også på videresendelse af oplysninger med personidentificerbare oplysninger.

7. Hjælp og support

For spørgsmål omkring overenskomster, aftaler, analyse- og beregningsmetoder-metoder med videre, kontakt venligst Medarbejder- og Kompetencestyrelsen:

www.medst.dk

medst@medst.dk

For tekniske spørgsmål om Statens BI – ISOLA, adgang til data, fejl i data, eller specifikke spørgsmål til anvendelse af Moderniseringsstyrelsens værktøjer, kontakt Moderniseringsstyrelsen via vores serviceportal:

<https://serviceportal.statens-adm.dk/>

Hvis du ikke er oprettet som bruger på Serviceportalen, finder du vejledning der-til på ovenstående link.

modst.dk